

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України
Науковий університет імені Етвеша Лоранда
(м. Будапешт, Угорщина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельціх (Польща)
ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж МДУ»

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей
за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної
конференції 27-28 жовтня 2022 року

Україна, Мукачево
27-28 жовтня 2022 р.

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(Протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)

Рецензенти:

Хомич Лідія Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, заступник директора з наукової роботи, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (м. Київ);

Стахів Марія Олексіївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової та дошкільної освіти, Львівський національний університет ім. Івана Франка (м. Львів).

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 жовтня 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачєво: Вид-во МДУ, 2022. – 402 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників VI Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції запропоновано до обговорення проблеми розвитку загальноосвітньої та вищої школи, освіти дорослих та професійної активності фахівців.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський і міжнародний освітній простір.

Редакційна колегія:

Щербан Т. Д. – д.психол.н., професор (голова), Гоблик В. В. – д.е.н., професор, Товканець Г. В. – д.пед.н., професор; Кобаль В. І. – к.пед.н., доцент; Горват М.В. – к.пед.н., доцент, Мочан Т. М. – к.пед.н., доцент, Фенчак Л. М. – к.пед.н., доцент.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

<i>ВОЛИК О.Ю.</i> СИСТЕМА РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ У ПЕДАГОГІЧНОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ	97
<i>ГАБОВДА М.І., ТОВКАНЕЦЬ Г. В.</i> АКТУАЛЬНІСТЬ І ПРОБЛЕМНІСТЬ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	99
<i>ГАВРАН К.М., ГОРВАТ М.В</i> РОЛЬ І МІСЦЕ ПОЗАУРОЧНОЇ РОБОТИ З ПРИРОДОЗНАВСТВА У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	101
<i>ГАЛА М. І., ВЛК М. К.</i> ФОРМИ КОМУНІКАЦІЇ У СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	104
<i>ГАЛЬОНКО Л.П., МОРОЗ Р.П., АЛІЄВА В.А.</i> ПАРТНЕРСТВО ШКОЛИ І СІМ'І У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	106
<i>ГАНГУР Г.В., МАЙБОРОДА І.Е.</i> РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ПРОЦЕСІ КОНСТРУЮВАННЯ.....	108
<i>ГАНГУР Г.В., ТОВКАНЕЦЬ Г.В.</i> СУТНІСТЬ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	110
<i>ГАНГУР Г.В., ХОМА О.М.</i> БУКВАРНИЙ ПЕРІОД ЯК ОСНОВА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ У ПЕРШОМУ КЛАСІ	112
<i>ГОЛІШ Н. В., ЛІЗАНЕЦЬ К. І., ЛАЛАК Н. В.</i> ГЕНЕЗА ПОНЯТТЯ «ВИХОВНИЙ ІДЕАЛ»	115
<i>ГОМА І.В., ФЕНЧАК Л.М.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У КОНТЕКСТІ СЬОГОДЕННЯ	117
<i>ГОНЧАРУК Н.В., БРИЖАК Н.Ю.</i> НОВІ ПРОФЕСІЙНІ РОЛІ І ЗАВДАННЯ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	120
<i>ГОРБАЧ Л.М.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ МЕДСЕСТРИНСТВА»	122
<i>ГРАБ М.В.</i> ФОРМУВАННЯ МЕТОДИКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	124
<i>ГРАБ О. В.</i> ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СВІТОГЛЯДУ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	127
<i>ГРЕСЬКО І. І., ФЕНЧАК Л.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ.....	129
<i>ГРИЦЬКО В.В., СТАНИНЕЦЬ М.Ю.</i> РОЛЬ ІКТ ЯК ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ В СИСТЕМІ РОЗВИТКУ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ.....	131
<i>ГУБАЛЬ Г.Ю., ТОВКАНЕЦЬ Г.В.</i> ДИДАКТИЧНА ГРА ЯК УМОВА АКТИВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	133
<i>ГУТОР Л.В.</i> МОТИВАЦІЙНІ ЧИННИКИ ВИКЛАДАННЯ В УНІВЕРСИТЕТАХ ЯПОНІЇ ТА УКРАЇНИ.....	135

його навчально-пізнавальну діяльність, при цьому залучає до взаємодії і спілкування з іншими учнями. [1]

Отже, дидактична сутність процесу навчання полягає в тому, що воно відбувається у постійній взаємодії двох діяльностей: викладання і учіння. В серці кожної людини назавжди залишається спогад про першого вчителя, який навчив найскладнішої людської діяльності – вмінню вчитися, спілкуватися з природою, книжкою, людьми.

Список використаних джерел

1. Нариси історії українського шкільництва (1905 – 1933)/За ред. О.В.Сухомлинської. – К., 1996.
2. Савченко О.Я. Альтернативні можливості початкової освіти //Почат. Шк.. – 1995. - №4 – С. 2-8.
3. Чайка В. М. Основи дидактики // Нав. посібник – 2011 С. 24-30.

»

**ГАНГУР Г.В.,
ХОМА О.М.**

Мукачівський державний університет, Україна

БУКВАРНИЙ ПЕРІОД ЯК ОСНОВА НАВЧАННЯ ГРАМОТИ У ПЕРШОМУ КЛАСІ

Концепцією Нової української школи, Державним стандартом початкової освіти та Типовими освітніми програмами передбачено новий підхід до навчання грамоти. Відтак, За Типовою освітньою програмою за ред. О. Савченко навчання грамоти будується за змістовими лініями мовно-літературної освітньої галузі. Наприклад, змістова лінія «Взаємодіємо письмово» передбачає, що учень «називає і розбірливо пише всі рукописні малі й великі літери українського алфавіту, дотримуючись графічних, технічних, гігієнічних вимог; розрізняє друковане і рукописне письмо; списує слова і речення з друкованого і рукописного тексту; пише під диктування слова, речення з 3-4 слів; добирає й записує назву малюнка, заголовок до тексту (з допомогою вчителя); складає й записує речення за ілюстрацією, життєвою ситуацією (самостійно та з допомогою вчителя); дотримується культури оформлення письмових робіт тощо [4]. Це свідчить про те, що букварний період навчання

грамоти є важливим, позаяк передбачає засвоєння графічної системи української мови. Він є найдовшим, розвиває навички читання та письма, сприяє розвитку зв'язного мовлення, формує мовленнєву особистість.

К. Пономарьова у статті «Пріоритети в навчанні грамоти першокласників НУШ» зазначає: «Основним у процесі навчання грамоти є букварний період. Його пріоритетне завдання – формування навичок читання і письма. Водночас продовжується робота над розвитком усного (діалогічного й монологічного) мовлення та пізнавальних здібностей першокласників, збагаченням їхнього життєвого досвіду» [3, с.6]. Учена рекомендує різні види робіт, з-поміж яких: «спостереження за залежністю значення слова від зміни наголосу в ньому (зámок і замóк), відкриття багатозначності слів (котики вербові і котики-гваринки, сонечко в небі і жук сонечко, кран водопровідний і будівельний), розгадування ребусів, кросвордів, розв'язування мовних задач, проведення дидактичних ігор, змагань тощо. Учні мають бути активними співучасниками навчального процесу, співпрацювати один з одним. Цьому буде сприяти атмосфера доброзичливості, взаєморозуміння і взаємодопомоги» [3, с.23].

М. Захарійчук розкриває питання щодо реалізації завдань Нової української школи на основі навчального змісту підручника для 1 класу (авт. М. Захарійчук) [2].

У процесі навчання грамоти враховується рівень готовності дітей до навчання в школі, до читання, письма, на основі цього здійснюється диференційований та індивідуальний підхід до них. Спочатку учні вивчають голосні звуки й позначення їх буквами, а потім приголосні за частотою уживання та позначення їх буквою. Молодші школярі поступово ознайомлюються з алфавітними назвами літер і вчать називати звуки, позначувані ними. Провідним методом навчання є звуковий аналітико-синтетичний з прийомами аналізу й синтезу. Він ґрунтується на таких науково-методичних засадах: «1) предметом читання є позначена буквами звукова будова слова; звуки мовлення, які дитині необхідно відтворити, читаючи слово, є тими основними мовними одиницями, якими вона оперує на початковому етапі оволодіння грамотою; 2) початкові фонетичні уявлення діти мають одержувати тільки на основі спостережень за відповідними одиницями живого мовлення (звук, голосний, приголосний, склад та ін.) з належним усвідомленням їх істотних ознак; 3) початку ознайомлення дітей з буквами має передувати період практичного засвоєння звукової системи рідної мови, так званий добукварний період» [1, с.42].

У процесі навчання грамоти розвиваються чотири види мовленнєвої діяльності, відбувається удосконалення звуковимови, робота над граматичним ладом мовлення, формуються навички читання й письма. За словами М. Вашуленка, «основними видами роботи з письма в період навчання грамоти, безумовно, є списування, письмо під диктовку і самостійні види роботи з елементами творчості. Списування з букваря, з дошки, з навчальних карток окремих слів, речень, мікротекстів слід розглядати як вид навчальної мовленнєвої діяльності. Для запобігання помилкам під час списування його доцільно поєднувати в першому класі з проговорюванням слів напівголосно» [1, с.74].

У роботі над правильною вимовою голосних і приголосних звуків, зокрема дзвінких приголосних, доцільно використовувати різноманітний фольклорний матеріал – швидкомовки, закликанки, промовлянки, насичені відповідними звуками. Увагу акцентуємо на застосуванні чистомовок, тому що вони сприяють формуванню орфоепічної компетенції.

Наше спостереження за освітнім процесом у 1 класі показує, що необхідно значну увагу звернути на розвиток зв'язного мовлення першокласників. Уточнення, збагачення словника учня передбачає тлумачення значення слова, його вимови, уведення у словосполучення, речення, текст.

З погляду сучасної методики слід застосовувати інноваційні технології навчання, зокрема інтерактивні, ігрові, використовуючи різноманітні картки, таблиці, ілюстрації, предметні малюнки, звуко-складові схеми, презентації, qr-коди.

Отже, ми розглянули важливість букварного періоду навчання грамоти.

Список використаних джерел

1. Вашуленко М. С. Методика навчання української мови в початковій школі / за ред. Вашуленка М. С. Київ: Літера, 2011. 367 с.
2. Захарійчук М. Реалізація завдань Нової української школи на основі навчального змісту Букваря (авт. М. Захарійчук). Початкова школа, 2018. №8. С. 26–30.
3. Пономарьова К. Пріоритети у навчанні грамоти першокласників НУШ: (методичний коментар щодо роботи за навчально-методичним комплектом до Букваря К. Пономарьової). Початкова школа, 2018. №8. С. 21-26.
4. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.1-2.Savchenko.pdf>.

»
ГОЛІШ Н. В.,
ЛІЗАНЕЦЬ К. І.,
ЛАЛАК Н. В.

Мукачівський державний університет, Україна

ГЕНЕЗА ПОНЯТТЯ «ВИХОВНИЙ ІДЕАЛ»

Поняття мети виховання було і залишається фундаментальним поняттям педагогіки. Мета виховання знаходить втілення в ідеалі виховання, особистісному взірці, який можна вважати досконалим та гідним для наслідування. Значний внесок у розробку виховного ідеалу зробили вітчизняні педагоги Г. Ващенко, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський та ін. У їх працях пріоритетним є виховання підростаючого покоління на засадах національної ідеї, вірності ідеалам народу. К. Ушинський зазначав, що кожен народ має свій особливий ідеал людини і вимагає від свого виховання відтворення цього ідеалу в окремих особах [3].

Оскільки у кожної людини свої ідеали, своя життєва мета, своє уявлення про добро і зло, мета й завдання виховання повинні мати різнобічний характер. Наукове обґрунтування сучасного українського виховного ідеалу стало предметом досліджень О. Вишневецького, О. Сухомлинської, П. Щербаня та ін. Поділяємо думку М. Фіцули, який поняття «ідеал» трактував як уявлення про взірць людської поведінки і стосунки між людьми, що виходять із розуміння мети життя. Очевидно, що він тісно пов'язаний з суспільним життям, власним досвідом вихованця і втілює соціальне замовлення. Аналіз та узагальнення психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження засвідчує, що, попри всебічне вивчення, вона залишається актуальною та зумовлює постійне звернення до неї науковців.

Починаючи від епохи Античності і до сьогодні, педагоги намагаються на формуванні всебічно і гармонійно розвинутої особистості. Проте мусимо визнати, що у різний час та в різні епохи цій «всебічно і гармонійно розвинутої особистості» мали бути притаманними різні риси та характеристики. До прикладу, афінський ідеал виховання – це гармонійно розвинена особистість, яка поєднує фізичну, моральну, розумову досконалість та є добрим громадянином свого полісу. Цей ідеал полягає у гармонійному розвитку усіх здібностей та позитивних рис, таких як поміркованість, мудрість та справедливість. Спартанський ідеал втілює у собі такі риси характеру, як готовність до праці, дисциплінованість, безстрашність

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>